

XIX OGÓLNOPOLSKI ZJAZD KATEDR
TEORII I FILOZOFII PRAWA
„KONWERCENCJA CZY DYWERCENCJA KULTUR
I SYSTEMÓW PRAWNYCH”
KONFERENCJA NAUKOWA
Jastrzębia Góra, 19-22 września 2010 roku

Kolejny, XIX już Zjazd Katedr Teorii i Filozofii Prawa odbył się w dniach 19-22 września 2010 roku w atrakcyjnym nadmorskim kurorcie – w Jastrzębiej Górze. Trud zorganizowania tej zakrojonej na szeroką skalę konferencji naukowej podjęli pracownicy Katedry Teorii i Filozofii Państwa i Prawa Uniwersytetu Gdańskiego pod kierownictwem prof. dr. hab. Jerzego Zajadły.

Obrady odbywały się w bardzo dobrze przystosowanych do potrzeb konferencji naukowych salach Hotelu Astor w Jastrzębiej Górze. Zgodnie z tradycją zjazdową, uczestnicy przyjechali w godzinach popołudniowych i wieczornych dnia poprzedzającego właściwe obrady (tj. 19 września) i zostali zakwaterowani w komfortowych pokojach Hotelu Astor. Uroczystego otwarcia Zjazdu w dniu 20 września dokonał prof. dr hab. Jerzy Zajadło, który przywitał wszystkich uczestników oraz w imieniu całego środowiska polskich teoretyków i filozofów prawa złożył serdeczne gratulacje prof. dr hab. Sławomirze Wronkowskiej-Jaśkiewicz z okazji objęcia godności sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Następnie zaproszeni prelegenci w ciągu tego dnia wygłaszali referaty w trzech grupach tematycznych: 1) „Tworzenie prawa: *common law* – prawo stanowione” – prof. dr hab. Roman Tokarczyk (UMCS) i dr hab. Tomasz Stawecki, prof. UW; 2) „Stosowanie prawa: model sylogistyczny – model argumentacyjny” – dr hab. Stanisław Czepita, prof. US i dr hab. Bartosz Brożek (UJ); 3) „Aksjologia prawa: uniwersalizm – partykularyzm” – prof. dr hab. Leszek Leszczyński (UMCS) i dr hab. Bartosz Wojciechowski, prof. UŁ.

Po każdej z trzech części odbyła się – niejednokrotnie bardzo ożywiona – dyskusja naukowa. W czasie tej dyskusji oraz w treści wygłaszanych referatów wyrażono wiele trafnych i cennych myśli. Przede wszystkim w panelu pierwszym uczestnicy obrad próbowali uściślić znaczenie pojęcia konwergencji i dywergencji w odniesieniu do kultur i systemów prawnych. Bardzo dobrego wprowadzenia w tym celu dokonał prof. R. Tokarczyk, przytaczając liczne bliskoznaczne określenia i omawiając metody konwergencji i dywergencji. Samo pojęcie konwergencji wywodzi się z nauk biologicznych, w których odnosiło się do zjawiska upodabniania się organizmów w zależności od warunków ich bytowania. Pojęcie to było także popularne w naukach ekonomicznych. W naukach prawnych koncepcja konwergencji była rozwijana od lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Prof. T. Stawecki podkreślił m.in., że istotą konwergencji jest jej ewolucyjność; proces konwergencji nie jest liniowy, lecz obejmuje bardzo wiele aspektów; myślenie o konwergencji często polega na mechanicznym nakładaniu klisz (rozwiązań); konwergencja przyjmuje deterministyczną

logikę. Współcześnie w dobie globalizacji mówi się o konwergencji jako jej aspekcie. Prof. Stawecki stwierdził także, że trudno jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy obserwujemy konwergencję czy dywergencję kultur prawnych. Zalecał ostrożność w formułowaniu wniosków o podobieństwach. Uczestnicy dyskusji zastanawiali się także, które zjawisko jest bardziej pożądane: dywergencja czy konwergencja (prof. K. Motyka, KUL). Zdaniem prof. Z. Brodeckiego (UG) problem: konwergencja czy dywergencja dotyczy bardziej kultur Zachodu niż kultur Dalekiego Wschodu. Istota problemu nie polega na rozłączności, lecz syntezie obu tych zjawisk. Ważne spostrzeżenia i uwagi w dyskusji wyrazili także: prof. J. Jabłońska-Bonca (Akademia L. Koźmińskiego w Warszawie); prof. K. Pałeczki (UJ); prof. L. Morawski (UMK), który zapytał, czy konwergencja musi dotyczyć także naszych światów przeżywanych w rozumieniu J. Habermasa; prof. S. Kaźmierczyk (UWr) zwrócił uwagę na zewnętrzny i wewnętrzny punkt widzenia w spojrzeniu na dyskutowany problem; prof. L. Leszczyński (UMCS) wypowiedział się na temat konwergencji źródeł prawa; prof. S. Czepita (US) zwrócił uwagę na konwergencję postaw, czym w ogóle jest prawo; prof. A. Jamróz (UwB) podkreślił przydatność pojęcia konwergencji we współczesnym systemie prawa w Polsce w kontekście członkostwa w Unii Europejskiej; prof. A. Korybski (UMCS) zauważył m.in., że w dyskusji pojęcia konwergencji i dywergencji rozumiane są znacznie szerzej niż to, co w rzeczywistości oznaczają; dr A. Mikołajczyk (UG) zastanawiał się, czy wobec tak różnorodnych punktów widzenia można dotrzeć do fundamentów dyskutowanych pojęć; dr W. Staśkiewicz (UW) wyraził wątpliwość natury metodologicznej, czy dyskusja dotyczy systemów prawnych, porządków prawnych czy kultur prawnych, podkreślając jednocześnie brak rozważań na temat kultur prawnych Dalekiego Wschodu, a w szczególności Chin i Japonii.

Panel drugi, któremu przewodniczył prof. M. Zieliński (US), poświęcony był rozważaniom na temat dwóch konkurencyjnych modeli stosowania prawa: modelu sylogistycznego i modelu argumentacyjnego w odniesieniu do tematu głównego Konferencji. Bardzo dobrym wprowadzeniem do dyskusji było wystąpienie prof. S. Czepity (US), który przedstawił istotę i genezę sylogistycznego modelu stosowania prawa oraz krytykę tego modelu, głównie ze strony realizmu prawnego, pozytywizmu miękkiego, hermeneutycznej filozofii prawa, integralnej filozofii prawa R. Dworkina czy postmodernistycznej filozofii prawa. Prof. Czepita podkreślił wybitne osiągnięcia polskiej nauki w dziedzinie teorii prawa, a w szczególności wkład w rozwój prawnoznawstwa takich wybitnych profesorów, jak Jerzy Wróblewski, Kazimierz Opalek i Zygmunt Ziemiński. Następnie dr hab. B. Brożek (UJ) omówił model argumentacyjny stosowania prawa jako proces o pewnej strukturze, w której najpierw budujemy argumenty, porównujemy je i wyciągamy wniosek z porównania argumentów, który jest decyzją stosowania prawa. Prelegent przybliżył także model hermeneutyczny Gadamera, podkreślając we wnioskach m.in. argumentacyjny wymiar modelu hermeneutycznego, a także sformułował argumenty w obronie i przeciw modelowi sylogistycznemu. Odnosił się krytycznie do proceduralnej teorii R. Alexy'ego. Po wystąpieniach prelegentów toczyła się ożywiona dyskusja, w której wzięli udział m.in.: prof. S. Kaźmierczyk (UWr); prof. L. Leszczyński (UMCS), wyrażając zadowolenie z faktu dostrzeżenia roli uzasadnienia decyzji w stosowaniu prawa; prof. Z. Tobor (UŚ) zauważył, że jedynym kryterium trafności decyzji w przypadku argumentacji

jest prestiż osoby podejmującej tę decyzję; prof. K. Motyka (KUL) zapytał o kryteria, według których uznajemy jakiś argument za zwycięski; prof. A. Jamróz (UwB) wyraził pogląd, że nie ma innego systemu niż sylogistyczny, co oznacza stosowanie norm na gruncie przepisów prawa; jego zdaniem, rozumowanie argumentacyjne i inne teorie są bardzo pomocne i uzupełniają sylogistyczny model stosowania prawa; na pierwszy plan wysuwa się tutaj koncepcja konstruowania normy prawnej na gruncie przepisów (także z uwzględnieniem wartościowania); podkreśla się także tezę, że częścią stosowania prawa jest uzasadnienie; zatem to nie model sylogistyczny się przeżył, lecz wymaga on pewnych uzupełnień; prof. Z. Brodecki (UG) zauważył, że na płaszczyźnie prawa międzynarodowego podział na tworzenie i stosowanie prawa jest niezrozumiały; przypomniał także szczególne akcentowanie przez prof. Z. Ziemińskiego norm kompetencyjnych; dr M. Matczak (UW) zapytał, czy obecnie mamy jakiś model stosowania prawa; prof. M. Zirk-Sadowski (UŁ) zwrócił uwagę na kontekst odkrycia i kontekst uzasadnienia, podkreślając jednocześnie rolę uzasadnienia; prof. L. Morawskiego (UMK) bardziej przekonywały poglądy dr. hab. Brożka, ponieważ – zdaniem prof. Morawskiego – współczesne prawo ewoluuje do systemu argumentacyjnego, sądy muszą uzasadniać swoje decyzje, ponieważ człowiek nie jest przedmiotem wymiaru sprawiedliwości, ale jego podmiotem; prof. M. Smolak (UAM) zapytał, czy logika podważalna jest do pogodzenia z logiką klasyczną; wyraził także pogląd, że sylogizm może być jednym z argumentów w argumentacji prawniczej. Odpowiadając na pytania, dr hab. Brożek (UJ) trafnie zauważył, że filozof prawa może budować jedynie model normatywny, aby dbać o moralność myślenia prawniczego. Prof. Czepita (US) zwrócił m.in. uwagę na klasyczną definicję prawdy oraz reguły poprawnej korespondencji, ponieważ – jak słusznie zauważył – istniejący w rzeczywistości świat nie jest identyczny z obrazem tego świata. W uzasadnieniu decyzji należy wykazać, że organ stosujący prawo postąpił zgodnie z przyjętymi regułami.

Przed panelem trzecim, któremu przewodniczył prof. T. Gizbert-Studnicki (UJ), prof. M. Zirk-Sadowski (UŁ) zaprezentował nowe czasopismo naukowe: „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej”, którego pierwszy numer ukazał się we wrześniu 2010 roku. Jest to czasopismo naukowe, wydawane przez Stowarzyszenie Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej – Sekcję Polską IVR. Jego Redaktorem Naczelnym jest Marek Zirk-Sadowski, a Sekretarzem Redakcji Paweł Skuczyński. Wszyscy uczestnicy Zjazdu otrzymali pierwszy numer tego czasopisma. Następnie prelegenci wygłosili koreferaty dotyczące bardzo kontrowersyjnej i budzącej wiele emocji problematyki aksjologii prawa, podkreślając z jednej strony uniwersalizm – prof. L. Leszczyński (UMCS), a z drugiej strony partykularyzm – dr hab. B. Brożek (UŁ). Po wygłoszeniu referatów odbyła się interesująca dyskusja, w której udział wzięli m.in.: prof. J. Jabłońska-Bonca (Akademia L. Koźmińskiego w Warszawie), która podkreśliła, że obecnie aktualizuje się hobbesowska koncepcja społeczeństw równoległych, istnieją równoległe systemy prawne; dr M. Matczak (UW) zapytał, jak sądy administracyjne radzą sobie z recepcją wartości; prof. K. Motyka (KUL) wyraził pogląd, że prawa człowieka są lepiej szanowane przez ludzi wierzących w Boga.

Po całonocnych obradach wieczorem odbyła się uroczysta kolacja, podczas której nie tylko serwowano smaczne, a nawet wykwintne dania, lecz także była doskonała okazja do rozmów w nastroju bardziej swobodnym, sprzyjającym zacieśnianiu kontaktów naukowych i towarzyskich w środowisku teoretyków i filozofów prawa. Ważną częścią tego wieczornego spotkania było podziękowanie Gospodarzowi Zjazdu, prof. J. Zajadło za stworzenie wspaniałych warunków do naukowej uczyty w czasie tegorocznego Zjazdu Katedr. Wszystkich uczestników Zjazdu ucieszyła wiadomość, że prof. Zajadło jest kandydatem do objęcia godności sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Drugiego dnia obrad prezentowali komunikaty wszyscy pozostali uczestnicy Zjazdu, którzy zgłosili tematy swoich wystąpień. Z uwagi na liczne grono prelegentów, obrady odbywały się równoległe w trzech panelach tematycznych oraz miały miejsce w tym czasie także warsztaty Sekcji Młodych IVR. W zależności od przyjętej w komunikacie perspektywy: narodowej – Panel 1, europejskiej – Panel 2, kosmopolitycznej – Panel 3, prelegenci zostali przyporządkowani do jednej z tych grup tematycznych. Ponadto porządek obrad wyznaczały cztery sesje w taki sposób, że na koniec każdej z nich odbywała się dyskusja, a po niej była przerwa na kawę czy obiad. Takie uporządkowanie umożliwiło przechodzenie do poszczególnych sal w celu wysłuchania wybranych prelegentów.

Podczas Sesji I (w godzinach 9.30-11.00) wygłoszono następujące komunikaty: Panel 1: dr Karol Dobrzaniecki (UMK), „Rozpad klasycznej koncepcji prawa naturalnego i jego skutki”; mgr Agata Miętek (UMK), „Między doktrynami prawa naturalnego a pozytywizmem prawniczym. Nowa teoria prawa naturalnego”; dr Mateusz Stępień (UJ), „Doktryna legisów (Fajia) pomiędzy pozytywizmem a autorytaryzmem”; dr Michał Paździora (UWr), „Filozoficzny pragmatyzm jako perspektywa poznawcza prawa”; dr Dawid Bunikowski (Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu), „Psychologiczne ujęcie prawa: czyli o tym, jak szukamy prawa nie tam, gdzie ono się znajduje”. Panel 2: dr Jadwiga Potrzeszcz (KUL), „Aksjologia prawa w ujęciu Czesława Martyniaka i Arthura F. Utza”; mgr Krzysztof Księski (UMCS), „Liberalna konwergencja w ponowoczesnym świecie według Zygmunta Baumana”; mgr Monika Zalewska (UŁ), „Zapomniana monografia – «Ogólna teoria norm» Hansa Kelsena”; dr Mateusz Klinowski (UJ), „Co jest złego w relatywizmie?”; dr Marcin Pieniążek (Krakowska Akademia im. A. Frycza-Modrzewskiego), „Narracyjność prawa – uwagi do teorii B. Jacksona i P. Ricouera”. Panel 3: dr Jacek Janowski (UMCS), „Konwergencja współczesnych kultur prawnych w cyberprzestrzeni”; dr Małgorzata Skórzewska-Amberg (Akademia L. Koźmińskiego w Warszawie), „Konwergencja prawa warunkiem koniecznym w społeczeństwie informacyjnym”; mgr Dominik Góra (UWr), „Nowe technologie a instrumentalny charakter prawa”; dr Aleksandra Wentkowska (UŚ), „«Bonum commune v. bonum communitatis» – harmonia czy rozdźwięk? Wybrane przypadki z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE”; dr Tomasz Kozłowski (UW) i dr Anna Kociołek-Pęksa (UJ), „Wspólnotowość kulturowa jako preprawne źródło zaufania”.

Podczas Sesji II (w godzinach 11.30-13.30) wygłoszono następujące komunikaty: Panel 1: dr Agnieszka Doczekalska (Akademia L. Koźmińskiego w Warszawie), „Wielojęzyczność prawa a konwergencja kultur prawnych w Europie i Kanadzie”;

mgr Kamila Sicińska (UMK), „Język prawny a formalizm w stosowaniu prawa”; dr Agnieszka Bielska-Brodziak (UŚ), „Materiały legislacyjne w dyskursie interpretacyjnym z perspektywy amerykańskiej i polskiej”; mgr Olgierd Bogucki (US), „Granice czasowe wykładni prawa”. Panel 2: dr Michał Araszkiewicz (UJ), „Zasady ogólne prawa Unii Europejskiej – wehikuł harmonizacji czy źródło kłopotów?”; dr hab. Marek Stefaniuk (UMCS), „Ekonomizacja a konwergencja prawa antymonopolowego”; dr Joanna Helios (UWr) i dr Wioletta Jedlecka (UWr), „Kultura jako czynnik legitymizujący prawo europejskie. Jedność w różnorodności”; dr Anna Rossmannith (UW), „Związki między kulturą prawną Europy kontynentalnej a kulturą żydowską”; mgr Anna Wróblewska (UMK), „Polityka równości płci na poziomie Unii Europejskiej”. Panel 3: dr Bożena Kruszewska (UWM), „Idea konwergencji kultur prawnych i problematyka społeczeństwa globalnego”; dr Włodzimierz Gogłóża (UMCS), „Dywergencja kultury prawa stanowionego i kultury «common law»”; dr Zbigniew Władek (UMCS), „Dywergencja kultury prawnej chrześcijaństwa i kultury prawnej islamu”; mgr Marcin Romanowicz (UW), „Zasady interpretacji prawa traktatowego jako wzorzec dla wykładni prawa krajowego i źródło konwergencji kultur prawnych”; dr Anna Kalisz (Wyższa Szkoła Humanista w Sosnowcu) i mgr Adam Szot (UMCS), „Klauzule generalne a aksjologiczna uniwersalizacja prawa”.

Podczas Sesji III (w godzinach 15.30-17.00) ogłoszono następujące komunikaty: Panel 1: dr Iwona Wróblewska (Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna w Koszalinie), „Teza o istnieniu i roli «acquis constitutionnel». Uwagi na tle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego”; mgr Krzysztof Kaleta (UW), „Deliberatywny model legitymizacji sądownictwa konstytucyjnego”; dr Anna Korzeniewska-Lasota (UWM), „Stosowanie odpowiednie przepisów na przykładzie stosowania przepisów prawa karnego materialnego i procesowego w postępowaniach dyscyplinarnych”; dr Maciej Aleksandrowicz (UwB), „Przejawy suwerenności kantonów szwajcarskich w stanowieniu prawa”; dr Michał Lasota (UWM), „«Iura novit curia?»” Panel 2: dr Agnieszka Bielska-Brodziak (UŚ) i dr Lidia Rodak (UŚ), „Pojęcie obiektywności w dyskursie sądów krajowych i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”; mgr Marcin Myszogład (UŚ), „Zagadnienie obowiązywania formuły «ignorantia iuris nocet» w orzecznictwie sądowym”; dr Bartosz Liżewski (UMCS), „Standardy ochrony praw człowieka w Europie jako konsekwencja dywergencji aksjologicznej”; dr Małgorzata Stefaniuk (UMCS) i dr Tomasz Woś (UMCS), „Zakres konwergencji w kształtowaniu pozycji ustrojowej sposobów ochrony praw człowieka i obywatela przez ombudsmanów w państwach europejskich”; dr Krzysztof Kukuryk (UMCS), „Konwergencja kształtowania statusu profesjonalnego pełnomocnika w Unii Europejskiej i Stanach Zjednoczonych”. Panel 3: dr Sławomir Oliwniak (UwB), „Życie jako bios. Aksjologia prawa w dobie bioetyki”; dr Anetta Breczko (UwB), „Uniwersalne wartości w regulacjach prawnych sfery biotycznej”; dr Marta Lang (Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy), „Koncepcja praw człowieka – uniwersalizm kontra relatywizm (głos w dyskusji)”; dr Paweł Skuczyński (UW), „Funkcje etyki prawniczej w dialogu kultur prawnych”; dr Przemysław Kaczmarek (UWr), „Etyka odpowiedzialności prawnika”.

Podczas Sesji IV (w godzinach 17.30-19.00) ogłoszono następujące komunikaty: Panel 1: dr Aneta Jakubiak-Mirończyk (UKSW), „Idea demokracji delibera-

tywnej a instytucje tworzenia prawa w Polsce”; dr Sławomir Tkacz (UŚ), „Dyskurs o przyczynowości – perspektywa krajowa a inne systemy prawne”; dr Katarzyna Zagulak (UR) i Mateusz Droba (UR), „Ponadkulturowy wymiar wartości estetycznych w administracji publicznej”; mgr Michał Kiełb (UŚ), „Pewność vs nieokreśloność”. Panel 2: dr Anna Kociołek-Pęksa (UJ) i mgr Michał Turczyk (UJ), „Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce – skutki zderzenia kultur prawnych”; dr Marcin Matczak (UW), „Teoria aktów mowy a dynamiczna wykładnia prawa”; mgr Mateusz Pękala (UJ), „Czy postępowania alternatywne zastąpią w przyszłości proces sądowy?”; mgr Ewelina Mitreğa (UMCS), „Teoria konwergencji marketingu usług prawniczych”. Panel 3: dr Krzysztof Dybowski (UMK), „Praktyczne zastosowania autopoiezy”; mgr Grzegorz Maroń (UR), „Zasady prawa jako składnik kultury prawnej”; mgr Michał Peno (US), „Filozoficzne podstawy karania”; mgr Michał Dudek (UJ), „Czy każda kultura zasługuje na ochronę? Kilka wątpliwości dotyczących «cultural defence» i prawa karnego w dobie multikulturalizmu”.

Podczas warsztatów Sekcji Młodych IVR wygłoszono następujące komunikaty: Mikołaj Barczentewicz (UW), „Oryginalizm jako koncepcja wykładni konstytucji”; Wojciech Ciszewski (UJ), „Deontologiczne i konsekwencjalistyczne koncepcje uzasadniania prawa własności intelektualnej”; Aleksandra Samonek (UJ), „Czynniki rozwoju gospodarczego w świetle ekonomicznej analizy prawa. Analiza krytyczna teorii Cooter-Schaefera”; Adam Dyrda (UJ), „Pozytywizm pochowany żywcem? (W obronie miękkiego (martwego) pozytywizmu)”; Paweł Banaś (UJ), „Filozofia prawa w akcji. Polskie sprawy o naruszenie dóbr osobistych jako przykład tzw. hard case’ów”; Oskar Pogorzelski (UJ), „Nielingwistyczna a ekspresywna koncepcja normy”; Michał Stambulski (UWr), „«Człowiek» i więzienie. Antyhumanizm Michaela Foucault”; Justyna Jezierska (UWr), „Czy zapadło już orzeczenie o uznaniu za zmarłego autora, czyli kilka uwag o postmodernizmie w kontekście prawa”; Anna Koropczuk (UWr), „Aksjologiczne podstawy ochrony praw człowieka w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności na tle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka”; Jędrzej Maśnicki (UW), „Partykularyzm w ustrojach państw a lokalne kultury prawne”; Kasjan Wiśniewski (UŚ), „«Ejusdem generis»”; Marta Żurawska (UW), „Regulacja sektorowa a współczesna koncepcja prawa”. W warsztatach wzięli także udział: Jakub Kaczyński (UŁ), Martyna Popiołek (UŁ) i Jakub Koperski (UŁ).

Na zebraniu kierowników Katedr, które odbyło się między sesją II i III, podjęto decyzję, że następny, XX Zjazd Katedr Teorii i Filozofii Prawa zostanie zorganizowany przez pracowników Katedry Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Łódzkiego po kierownictwem prof. Marka Zirk-Sadowskiego. Tematem tej konferencji będzie kwestia relacji teorii prawa i wyników innych nauk.

Po zakończeniu wszystkich sesji i warsztatów odbyło się walne zebranie członków Polskiej Sekcji IVR, podczas którego m.in. wybrano nowe władze. Przewodniczącym został prof. Bartosz Wojciechowski (UŁ), który zastąpił na tym miejscu prof. Tomasza Staweckiego (UW). Wybrano także członków Prezydium. Ponadto dokonano oficjalnego zamknięcia Konferencji.

Na zakończenie tego bardzo pracowitego dnia Gospodarze zorganizowali dla uczestników Konferencji kolację z grillem. Zadbali także o dobrą zabawę, zapraszając zespół muzyczny śpiewający piosenki żeglarskie (szanty) oraz turystyczne.

Następnego dnia po śniadaniu uczestnicy Zjazdu wyjeżdżali do domów z poczuciem pożytecznie spędzonego czasu, który upłynął na wymianie doświadczeń naukowych, wzajemnej inspiracji oraz rozmowach towarzyskich w gronie starych i całkiem nowych przyjaciół. W tym roku pogoda szczególnie sprzyjała uczestniczeniu w obradach. Gospodarze Konferencji zadbali, aby wszyscy czuli się komfortowo i spędzali czas w przyjaznej atmosferze.

*Jadwiga Potrzeszcz
Katedra Teorii i Filozofii Prawa KUL*

SYMPOZJUM NAUKOWE:
„MAGISTERIUM KOŚCIOŁA
W ZDERZENIU Z PRAWEM PAŃSTWOWYM”,
Kraków, 19 listopada 2009 roku

W dniu 19 listopada 2009 r. w Krakowie odbyło się sympozjum naukowe pt. „Magisterium Kościoła w zderzeniu z prawem państwowym”. Organizatorem tego naukowego spotkania był Instytut Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, natomiast okazją do zainicjowania tej konferencji stała się X rocznica powstania wskazanego Instytutu. Sympozjum otworzył ks. dr hab. J. Krzywda, prof. Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Dyrektor Instytutu Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, poprzez odczytanie listu JE kard. Stanisława Dziwisza, Wielkiego Kanclerza Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, w którym wyrażone zostały słowa pozdrowienia i wdzięczności za zorganizowanie tego sympozjum. Następnie odbyło się powitanie przybyłych gości. Tematyka rozpoczętego sympozjum została przybliżona w słowie wprowadzającym przez ks. prof. dr hab. J. M. Dyducha, rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II.

Na pierwszą część sympozjum złożyły się trzy wystąpienia. Jako pierwszy głos zabrał ks. prof. dr hab. R. Sobański (UKSW i UŚ) nt.: „Czy głoszenie nauki Kościoła może dyskryminować?” Punktem wyjścia rozważań był Kodeks Prawa Kanonicznego. Prelegent na początku swojej wypowiedzi stwierdził, że w nauce Kościoła katolickiego nie ma elementów dyskryminujących, następnie przeszedł do omówienia pojęcia samej dyskryminacji. Kościół Katolicki – zgodnie z kan. 747 KPKI – ma obowiązek i prawo głoszenia Ewangelii oraz nauczania w jej duchu. Wynika to